

# ÔN TẬP PHẦN TẬP LÀM VĂN

## *Bài tập*

1. Bài tập 1, trang 206, SGK.

2. Bài tập 2, trang 206, SGK.

3. Đọc và xác định mỗi nội dung dưới đây thuộc văn miêu tả hay thuyết minh. (Nếu là văn miêu tả thì ghi chữ M ; nếu là văn thuyết minh thì ghi chữ T.)

– Có hư cấu tưởng tượng, không nhất thiết phải trung thành với sự vật

– Đơn nghĩa

– Dùng nhiều số liệu cụ thể, chi tiết

– Dùng nhiều so sánh, liên tưởng

– Mang nhiều cảm xúc chủ quan của người viết

– Ít dùng số liệu cụ thể, chi tiết

– Dùng nhiều trong sáng tác văn chương, nghệ thuật

– Ít tính khuôn mẫu

– Trung thành với đặc điểm của đối tượng, sự vật

– Bảo đảm tính khách quan, khoa học

– Đa nghĩa

– Ít dùng tưởng tượng, so sánh

– Ứng dụng trong nhiều tình huống cuộc sống, văn hoá, khoa học,...

– Thường theo một số yêu cầu giống nhau (mẫu).

4. Hãy đọc các đoạn văn sau và xác định tác giả đã sử dụng phương thức tự sự kết hợp với các yếu tố nào ở mỗi đoạn (miêu tả nội tâm, nghị luận, đối thoại và độc thoại,...).

Đoạn 1 :

*Thực sự mẹ không lo lắng đến nỗi không ngủ được. Mẹ tin đứa con của mẹ lớn rồi. Mẹ tin vào sự chuẩn bị rất chu đáo cho con trước ngày khai trường. Còn điều gì để lo lắng nữa đâu ! Mẹ không lo, nhưng vẫn không ngủ được. Cứ nhắm mắt lại là dường như vang bên tai tiếng đọc bài trầm bổng :*

"Hàng năm, cứ vào cuối thu... Mẹ tôi âu yếm nắm tay tôi dẫn đi trên con đường làng dài và hẹp".

(Lý Lan, *Cổng trường mở ra*)

Đoạn 2 :

Vua Quang Trung cười voi ra doanh yên ủi quân lính, truyền cho tất cả đều ngồi mà nghe lệnh, rồi dụ họ rằng :

- Quân Thanh sang xâm lấn nước ta, hiện ở Thăng Long, các người đã biết chưa ? Trong khoảng vũ trụ, đất nào sao ấy, đều đã phân biệt rõ ràng, phương Nam, phương Bắc chia nhau mà cai trị. Người phương Bắc không phải nòi giống nước ta, bụng dạ ắt khác. Từ đời nhà Hán đến nay, chúng đã mấy phen cướp bóc nước ta, giết hại nhân dân, vơ vét của cải, người mình không thể chịu nổi, ai cũng muốn đuổi chúng đi. Đời Hán có Trưng Nữ Vương, đời Tống có Đinh Tiên Hoàng, Lê Đại Hành, đời Nguyên có Trần Hưng Đạo, đời Minh có Lê Thái Tổ, các ngài không nỡ ngồi nhìn chúng làm điều tàn bạo, nên đã thuận lòng người, dấy nghĩa quân, đều chỉ đánh một trận là thắng và đuổi được chúng về phương Bắc. Ở các thời ấy, Bắc, Nam riêng phận, bờ cõi lặng yên, các vua truyền ngôi lâu dài. Từ đời nhà Đinh tới đây, dân ta không đến nỗi khổ như hồi nội thuộc xưa kia. Mọi việc lợi, hại, được, mất ấy đều là chuyện cũ rành rành của các triều đại trước. Nay người Thanh lại sang, mưu đồ lấy nước Nam ta đặt làm quận huyện, không biết trông gương mấy đời Tống, Nguyên, Minh ngày xưa. Vì vậy ta phải kéo quân ra đánh đuổi chúng. Các người đều là những kẻ có lương tri, lương năng, hãy nên cùng ta đồng tâm hiệp lực, để dựng nên công lớn. Chớ có quen theo thói cũ, ăn ở hai lòng, nếu như việc phát giác ra, sẽ bị giết chết ngay tức khắc, không tha một ai, chớ bảo là ta không nói trước !

(Ngô gia văn phái, *Hoàng Lê nhất thống chí*)

Đoạn 3 :

Lão không hiểu tôi, tôi nghĩ vậy, và tôi càng buồn lắm. Những người nghèo nhiều tự ái vẫn thường như thế. Họ dễ tủi thân nên rất hay chạnh lòng. Ta khó mà ở cho vừa ý họ... Một hôm, tôi phàn nàn việc ấy với Binh Tư. Binh Tư là một người láng giềng khác của tôi. Hắn làm nghề ăn trộm nên vốn không ưa lão Hạc bởi vì lão lương thiện quá. Hắn bĩu môi và bảo :

- Lão làm bộ đấy ! Thật ra thì lão chỉ tâm ngầm thế, nhưng cũng ra phết chứ chả vừa đâu : Lão vừa xin tôi một ít bả chó...

*Tôi trố to đôi mắt, ngạc nhiên. Hấn thì thâm :*

*– Lão bảo có con chó nhà nào cứ đến vườn nhà lão... Lão định cho nó xơi một bữa. Nếu trúng, lão với tôi uống rượu.*

*Hỡi ơi lão Hạc ! Thì ra đến lúc cùng lão cũng có thể làm liều như ai hết... Một người như thế ấy !... Một người đã khóc vì trót lừa một con chó !... Một người nhin ăn để tiền lại làm ma, bởi không muốn liên lụy đến hàng xóm, láng giềng... Con người đáng kính ấy bây giờ cũng theo gót Binh Tư để có ăn ư ? Cuộc đời quá thật cứ mỗi ngày một thêm đáng buồn...*

(Nam Cao, *Lão Hạc*)

Đoạn 4 :

*[...] tôi cất giọng véo von :*

*Cái Cò, cái Vạc, cái Nông  
Ba cái cùng béo, vật lông cái nào ?  
Vật lông cái Cốc cho tao  
Tao nấu, tao nướng, tao xào, tao ăn.*

*Chị Cốc thoạt nghe tiếng hát từ trong đất văng vẳng lên, không hiểu như thế nào, giật nảy hai đầu cánh, muốn bay. Đến khi định thần lại, chị mới trợn tròn mắt, giương cánh lên, như sắp đánh nhau. Chị lò dò về phía cửa hang tôi, hỏi :*

*– Đứa nào cạnh khoé gì tao thế ? Đứa nào cạnh khoé gì tao thế ?*

*Tôi chui tọt ngay vào hang, lên giường nằm khểnh bắt chân chữ ngũ. Bụng nghĩ thú vị : "Mây tức thì mây cứ tức, mây ghè vỡ đầu mây ra cho nhỏ đi, nhỏ đến đâu thì mây cũng không chui nổi vào tổ tao đâu !".*

(Tô Hoài, *Đế Mèn phiêu lưu kí*)

## ***Gợi ý làm bài***

1. Những nội dung lớn trong *Ngữ văn 9*, tập một :

a) Văn bản thuyết minh với trọng tâm là luyện tập kết hợp thuyết minh với các biện pháp nghệ thuật và yếu tố miêu tả.

b) Văn bản tự sự với hai trọng tâm : một là kết hợp tự sự với biểu cảm và miêu tả nội tâm, tự sự với nghị luận ; hai là một số nội dung mới như : đối thoại,

độc thoại và độc thoại nội tâm trong văn bản tự sự ; vai trò của người kể chuyện trong văn bản tự sự.

2. Trong văn bản thuyết minh, nhiều khi người ta phải kết hợp với các biện pháp nghệ thuật và các yếu tố miêu tả để làm rõ và sinh động sự vật cần giới thiệu. Chẳng hạn khi thuyết minh về một ngôi chùa cổ, người thuyết minh có khi phải sử dụng những liên tưởng, tưởng tượng, lối so sánh, nhân hoá (như ngôi chùa tự kể chuyện mình...) để khơi gợi sự cảm thụ về đối tượng được thuyết minh. Và đương nhiên cũng phải vận dụng miêu tả ở đây để người đọc, người nghe hình dung ra ngôi chùa ấy có dáng vẻ như thế nào ; màu sắc, không gian, hình khối, cảnh vật xung quanh,... Do đó nếu thiếu các yếu tố giải thích, miêu tả, bài thuyết minh sẽ khô khan và thiếu sinh động.

3. Tham khảo bảng so sánh sau đây giữa miêu tả và thuyết minh :

Miêu tả	Thuyết minh
<ul style="list-style-type: none"> <li>(– Đối tượng của miêu tả thường là các sự vật, con người, hoàn cảnh cụ thể)</li> <li>– Có hư cấu tưởng tượng, không nhất thiết phải trung thành với sự vật</li> <li>– Dùng nhiều so sánh, liên tưởng</li> <li>– Mang nhiều cảm xúc chủ quan của người viết</li> <li>– Ít dùng số liệu cụ thể, chi tiết</li> <li>– Dùng nhiều trong sáng tác văn chương, nghệ thuật</li> <li>– Ít tính khuôn mẫu</li> <li>– Đa nghĩa.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>(– Đối tượng của thuyết minh thường là các loại sự vật, đồ vật, con người, phương pháp,...)</li> <li>– Trung thành với đặc điểm của đối tượng, sự vật</li> <li>– Ít dùng tưởng tượng, so sánh</li> <li>– Bảo đảm tính khách quan, khoa học</li> <li>– Dùng nhiều số liệu cụ thể, chi tiết</li> <li>– Ứng dụng trong nhiều tình huống cuộc sống, văn hoá, khoa học,...</li> <li>– Thường theo một số yêu cầu giống nhau (mẫu)</li> <li>– Đơn nghĩa.</li> </ul>